

29.1.2016

Valtiovarainministeriö

Viite: VM/2089/00.01.00.01/2015

MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖN LAUSUNTO ALUEHALLINTOVIRASTOJEN HAVI-SELVITYSHANKKEEN VÄLIRAPORTISTA

Maa- ja metsätalousministeriö kiittää mahdollisuudesta antaa lausuntonsa aluehallintovirastojen HAVI -selvityshankkeen väliraportista.

Maa- ja metsätalousministeriö pyytää kiinnittämään huomiota seuraaviin kohtiin:

- 1) Selvityksessä kohdassa 3.5. (ympäristöterveydenhuolto, sivu 12) olevassa taulukossa toinen ja kolmas kohta koskevat maataloustukien ehtona olevia täydentäviä ehtoja, joista säädetään EU:n asetuksessa 1306/2013. Täydentävien ehtojen säännökset ja kansallisten säännösten reunaehdot tulevat siis EU:n lainsäädännöstä. Tämä olisi hyvä todeta kohdan 3.5. alussa (vrt. kohdan 3.7. alku, jossa EU:n vaikutus on todettu.) EU-sääntöjen noudattamatta jättämisestä aiheutuu jäsenvaltioille rahoituskorjausriski, mikä merkitsee EU:n rahoitusosuuden saamatta jäämistä.
- 2) EU-tason säännöksiin ei voida vaikuttaa kuin vaikuttamalla EU:n lainsäätäjätahoihin eli Euroopan parlamenttiin, neuvostoon ja komissioon.
- 3) Täydentävissä ehdoissa on käytettävissä ns. varhaisvaroitussjärjestelmä, jossa tietyistä vähäisistä laiminlyönneistä annetaan varhaisvaroitusta, sen sijaan että annettaisiin tukea vähentävä seuraamus. Seuraamusten kohtuullistamisessa on vaikutettava em. EU:n lainsäätäjätahoihin, kuten MMM on toiminut mm. seuraamusten kohtuullistamiseksi ja varhaisvaroitussjärjestelmän tapaisten menettelyjen laajentamiseksi ja aikaansaamiseksi. EU-säädösten seuraamuskäytäntö ei ota huomioon virheen tahattomuutta tai tavoitetta, vaan lähtee siitä, että seuraamuksen on sisällettävä myös ns. pelotevaikutus tapauksiin, joihin valvonta kohdistuu harvoin.
- 4) EU:n komissio pyrkii parhaillaan yksinkertaistamaan EU:n maatalouspolitiikkaa. MMM on lähettänyt komissiolle asetusten yksinkertaistamishdotuksia keväällä 2015 ja lähettää lisä ehdotuksia tammikuussa 2016. Nämä molemmat sisältävät myös täydentävien ehtojen yksinkertaistamiseen sekä seuraamusten kohtuullistamiseen tähtäviä ehdotuksia.

- 5) EU-lainsäädäntö on asetusten osalta velvoittavaa ja sellaisenaan sovellettavaa. Direktiivien osalta direktiivin vaatiman veloitteen toteutustapa on kansallisesti säädettävissä. Viimeimmän EU:n maatalouspolitiikan uudistuksen yhteydessä Vna:ta 7/2015 varten, joka sisältää täydentävinä ehtoina noudatettavien lakisääteisten hoitovaatimusten luettelon, on käyty läpi EU-asetuksiin ja direktiiveihin liittyvät täydentävien ehtojen kansalliset säädökset. Muutama vaatimus poistui tässä yhteydessä täydentävistä ehdoista. Täydentävien ehtojen lakisääteisissä hoitovaatimuksissa ei siten ole kansallisia lisävaatimuksia. Silloin, kun täydentävät ehdot ovat direktiivien vaatimuksia ja ne on toimeenpantu Suomessa EU:n minimitasoa laajemmin, on vaatimuksia EU-lainsäädännön mukaan kuitenkin noudatettava kansallisesti säädetyn mukaisesti myös täydentävissä ehdoissa.
- 6) Osassa täydentäviä ehtoja, ns. hyvän maatalouden ja ympäristön vaatimukset (Vna 4/2015), toimeenpanossa on kansallista liikkumavaraa. Nämä viimeksi mainitut ehdot ovat ELY-keskusten, eivät AVI:en valvonnassa.
- 7) Täydentävien ehtojen vaatimuksista viljelijöiden on mahdollista saada neuvontaa maaseudun kehittämisohjelman neuvontakorvausjärjestelmän kautta.
- 8) Päätösten nopeuttamiseksi on kehitetty tietojärjestelmiä ja ohjeistusta. Tosin vuosi 2015 on ollut asian suhteellinen haasteellinen kaikkien yhteisen maatalouspolitiikan (YMP) järjestelmien muuttuessa samanaikaisesti ja tietojärjestelmien kehittämisen prioriteetteja on täytynyt ottaa käyttöön.
- 9) Sen jälkeen, kun aluehallintouudistuksen tehtäväjaot ovat selvillä, voidaan täydentävien ehtojen kansallisia valvontaprosesseja tarkastella niiden yksinkertaistamiseksi.
- 10) Maataloustukivalvonta on esitetty otsikon "Ympäristönterveystenhuolto" alla. Kun Aluehallintovirastolla ei ole suoraa toimivaltaa maataloustukiasioissa, joiden valvonta kuuluu ELY-keskuksille ja kyseessä on elinkeinovalvonta, voisiko maatalouskohdat tästä poistaa?
- 11) Ympäristölupien (s. 15) kohdalla navettalupa-sana pitäisi muuttaa muotoon eläinsuojien ympäristöluvut, koska lupia edellytetään muiltakin eläimiltä kuin naudoilta.
- 12) Ympäristöluvituksen osalta YM:ssä on menossa laaja valmistelutyö, jonka tarkoituksena on kehittää lupamenettelyjä monella tavalla.
- 13) Kahdessa vesilakia koskevassa kohdassa sivulla 16 vastuuministeriöksi on syytä korjata oikeusministeriö (OM), ei ympäristöministeriö (YM). Vastaavasti saman taulukon viimeisessä kohdassa sivulla 17 käsitellään sekä vesilain että ympäristönsuojelulain mukaisia menettelyjä, joten vesilaki on syytä täydentää kohtaan ja vastuuministeriönä mainita OM YM:n rinnalla. Jos taas selvityksessä tarkoitetaan vastuuministeriöllä tehtävää ohjaavaa ministe-

riötä eikä säädöksestä vastaavaa ministeriötä, on maa- ja metsätalousministeriö (MMM) syytä mainita YM:n rinnalla kaikissa vesilakia koskevissa kohdissa.

- 14) Johtopäätöksissä (s. 19) todetaan, että virkamieskunnalta tulisi edellyttää uudistumista ja sen on hyödynnettävä rohkeammin asiantuntijuutta ja näkemyksellisyyttä. Tämä ei saa kuitenkaan ohittaa vaatimusta noudattaa kulloinkin voimassa olevaa lainsäädäntöä.

Kansliapäällikkö

Jaana Husu-Kallio

Vanhempi hallitussihteeri

Hannu Miettinen

